

1. מ' צבאח, ת"ז
2. א' סבאח, ת"ז (קטינה)
3. מ' סבאח, ת"ז (קטין)
4. א' סבאח, ת"ז (קטין)
5. נ' אלרחמאן (קטין)

6. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטח זלצברגר
באמצעות ב"כ, עו"ד עדי לוסיגמן ואח'
רח' שמואל הנגיד 27, ירושלים 94269
טלפון: 02-6222808 ; פקס': 03-5214947

העותרים

נ ג ד

שר הפנים

באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים
טלפון: 02-6466194 ; פקס': 02-6467011

המשיב

תגובה מקדמית לעתירה המתוקנת

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, מוגשת בזה תגובת המשיב המקדמית לעתירה המתוקנת.

1. עניינה של העתירה המתוקנת, בבקשת העותרים ליתן לעותרת 1 (להלן: **העותרת**) רשיון ישיבה בישראל.

עוד מבקשים העותרים, כי ייקבעו קריטריונים מנחים בדבר הפעלת סמכותו של שר הפנים ליתן מעמד בישראל מטעמים הומניטריים מיוחדים לתושבי איו"ש שבני משפחתם שוהים כדין בישראל, לפי סעיף 1א3 לחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 (להלן: **חוק הוראת השעה**).

לבסוף, מבקשים העותרים כי ייערך פרוטוקול לדיוני הוועדה המקצועית, הפועלת מכוח סעיף 1א3 לחוק הוראת השעה, והפרוטוקול יימסר לנשואי הדיון.

2. כפי שיפורט להלן, המשיבים סבורים כי דין העתירה להידחות.

עיקרי העובדות הרלוונטיות

3. העותרת היא תושבת איו"ש, שנולדה בחוסאן שבאזור בית-לחם ביום 26.4.1977.
 4. כפי שעולה מהעתירה, בשנת 2001 נישאה העותרת למר י סבאח (להלן: **מר סבאח**), תושב ישראל.
 5. לבני הזוג ישנם ארבעה ילדים משותפים - העותרים 2-5.
 6. ביום 7.8.2009 נפטר מר סבאח, בעלה-הנטען של העותרת.
 7. ביום 4.3.2010 פנתה העותרת בבקשה לקבלת מעמד בישראל מטעמים הומניטריים מיוחדים, בהתאם לסעיף 1א3 לחוק הוראת השעה. לאחר ששלחה כבר תזכורות לפנייתה, הגישה העותרת את העתירה דנן ביום 14.12.2010.
 8. ביום 16.3.2011 התקיים דיון בעניינה של העותרת בוועדה המקצועית המייעצת למתן מעמד בישראל לתושבי איו"ש מטעמים הומניטריים מיוחדים, לפי סעיף 1א3 לחוק הוראת השעה (להלן: **הוועדה המקצועית**). הוועדה המקצועית החליטה להמליץ לשר הפנים לקבל באופן חלקי את הבקשה שהוגשה עבור העותרת, וליתן לה היתרי שהייה בישראל.
- מש/1 פרוטוקול הדיון בוועדה המקצועית מיום 16.3.2011 מצורף ומסומן מש/1.**
9. מימוש ההחלטה בעניינם של העותרים הוכפף, כאמור בהחלטת הוועדה המקצועית, לעמדות גורמי הבטחון בעניינם. לאחר שנערך טופס קורות חיים, והתקבלה המלצת גורמי הביטחון, החליטה הוועדה המקצועית ביום 13.6.2011 להמליץ על ניפוק היתרי מת"ק לעותרת. בהחלטת הוועדה הובהר כי היתר המת"ק יתבטל ככל שתינשא העותרת לתושב אזור. העותרת התבקשה לעדכן במשרדי המשיב כל שינוי שיחול במעמדה האישי וכן עם בגירת ילדיה.
 10. לאחר שהמלצת הוועדה המקצועית הועברה לשר הפנים, החליט שר הפנים לאמצה. ביום 24.7.2011 נשלחה אפוא לידי העותרת החלטה רשמית, שלשונה כדלהלן:

"שר הפנים ראה בבקשתך טעם הומניטארי מיוחד ליתן לך את ההיתר מאחר ואת אימם של הקטינים שהינם תושבי קבע, ואת האפוטרופוס היחיד שלהם לאחר שאביהם נפטר. ההיתר יהיה בתוקף כל זמן שילדיך קטינים ואת מטפלת בהם; ההיתר יתבטל אם תשני את מצבך המשפחתי ותינשאי לתושב האזור; עליך

להודיע על כל שינוי במעמד האישי לרשות האוכלוסין; ההיתר כפוף לבדיקות של רשות האוכלוסין, מטא"ר ורשויות הביטחון."

מש/2 המכתב שנשלח לעותרת מצורף ומסומן **מש/2**.

11. מאחר שהתקבלה החלטה בעניינה של העותרת, קבע בית המשפט הנכבד כי העותרים יגישו עתירה מתוקנת. העתירה המתוקנת הוגשה ביום 2.11.2011, ובה ביקשו העותרים להסדיר את מעמדה של העותרת כתושבת ישראל, ולפרסם קריטריונים מנחים בדבר הפעלת סמכותו של שר הפנים ליתן מעמד בישראל מטעמים הומניטריים מיוחדים לתושבי איו"ש שבני משפחתם שוהים כדן בישראל, לפי סעיף 1א3 לחוק הוראת השעה.

עמדת המשיבים

12. בהתאם לחוק הוראת השעה, **הכלל** - הקבוע בסעיף 2 לחוק - הינו כי "שר הפנים לא יעניק לתושב אזור... אזרחות לפי חוק האזרחות ולא ייתן לו רישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל, ומפקד האזור לא ייתן לתושב אזור היתר לשהייה בישראל לפי תחיקת הביטחון באזור". לכלל זה מספר חריגים, והחריג הנוגע לענייננו קבוע בסעיף 1א3 לחוק, ולפיו בהמלצת הוועדה המקצועית, רשאי לעיתים שר הפנים ליתן רישיון לישיבת ארעי בישראל או לאשר בקשה למתן היתר שהייה בישראל בידי מפקד האזור.

13. כפי שנקבע במפורש בסעיף 1א3 לחוק הוראת השעה, מתן רישיון ישיבה או היתר שהייה בישראל לתושב איו"ש ייעשה רק "מטעמים הומניטריים מיוחדים", ובתנאי שכן משפחתו של אותו תושב איו"ש שוהה כדן בישראל. כפי שקבע בית המשפט הנכבד בעבר, כאשר מבקש אדם שיינתן לו רישיון ישיבת ארעי בישראל, ולא היתר שהייה, עליו להראות כי יש לו "**טעם מיוחד להענקת רישיון ישיבת ארעי דווקא**" (בג"ץ 6883/06 נאסר נ' שר הפנים, פדאור 10-6-867 (2010); להלן: **עניין נאסר**).

14. כידוע, אין לאדם זכות קנויה לקבלת רישיון ישיבה בישראל, והדבר נתון לשיקול דעתו של שר הפנים (ראו למשל: בג"ץ 758/88 קנדל נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505 (1992)). על כך ששיקול דעתו של שר הפנים בבקשות מעין אלו הנידונות בעתירה, לקבלת מעמד בישראל מטעמים הומניטריים מיוחדים, עמד בית המשפט הנכבד בבג"ץ 1905/03 **עכל נ' מדינת ישראל**, פדאור 10-69-334 (2010) (להלן: **עניין עכל**) כדלהלן:

"שיקול חזקת המסור לשר הפנים הוא רחב במיוחד מקום בו מדובר במתן אשרה או רישיון מטעמים הומניטריים חריגים, דוגמת המקרה שלפנינו (והשוו: בג"ץ 2629/03 איבשין נ' שר הפנים (לא פורסם, 28.9.2008) פסקה 8 לפסק דינה של השופטת א' חיות). לפי מצטרפת העובדה שסעיף 1א3 לחוק הוראת השעה איננו כולל קריטריונים המגדירים מהם מאפייניו של אותו "טעם הומניטרי

מיוחד" אשר יצדיק היעדרות של שר הפנים לבקשה המוגשת לפי

סעיף 1א3(א)(1) להוראת השעה, פרט לקביעה - על דרך השלילה -

שלפיה העובדה שבן משפחתו של מבקש ההיתר או הרישיון הוא בן זוגו
השווה כדין בישראל או כי לבני הזוג ילדים משותפים - איננה מהווה

"טעם הומניטארי מיוחד".

(ההדגשות בציטוט זה ובציטוטים להלן הוספו על ידי הח"מ)

15. כפי שנאמר לעיל, שר הפנים החליט לאשר מתן היתרי שהייה בישראל לעותרת, ואימץ בכך את המלצת הוועדה המקצועית שהתרשמה כי היותה האפוטרופסית היחידה של ילדיה, תושבי ישראל, לאחר שאביהם נפטר, מהווה טעם הומניטארי מיוחד. כמובן שמתן היתרי שהייה מותנה בהתקיימות הסיבה שבגללה הוחלט לתתם. הווה אומר: לאחר שילדיה של העותרת יגדלו, או אם העותרת תחזל להיות האפוטרופסית שלהם, או אם תינשא לתושב איו"ש וממילא תקים תא משפחתי חדש - יופסק מתן היתרי שהייה לעותרת.

16. לצד החלטתו לאשר מתן היתרי שהייה לעותרת, החליט שר הפנים שלא לקבל את בקשתה לקבלת רשיון לישיבת ארעי בישראל, אף זאת בהסתמך על המלצות הוועדה המקצועית, שהתרשמה כי אין לעותרת 2 טעם הומניטארי מיוחד המחייב ליתן לה רשיון ישיבה דווקא.

17. ויובהר: שני סוגי היתרים ורשיונות מוסמכים גורמי המדינה השונים ליתן לתושבי איו"ש, בהתקיים טעמים הומניטאריים מיוחדים, בהתאם לסעיף 1א3 לחוק הוראת השעה. היתרי שהייה - הניתנים על ידי המפקד הצבאי מכוח תחיקת הביטחון - מאפשרים למחזיק בהם לשהות בישראל ולעבוד בה (בהגבלות מסוימות); ורשיונות ישיבה - הניתנים על ידי שר הפנים מכוח חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 - הנותנים למחזיק בהם מעמד של ממש בישראל, לרבות הצטרפות לביטוח הלאומי ולביטוח הבריאות הממלכתי.

18. בהתאם לסעיף 1א3 לחוק הוראת השעה, נדרשים שר הפנים והוועדה המקצועית לחפעל את שיקול דעתם ולבחון בקשות לקבלת רשיונות ישיבה בישראל בהסתמך על טעמים הומניטאריים מיוחדים. גם במקרים החריגים שבחם מתרשמת הוועדה המקצועית כי קיים טעם הומניטארי מיוחד, עדיין נדרשת הוועדה המקצועית לבחון האם די במתן היתר שהייה כדי לענות על הצורך שהטעם ההומניטארי מעלה. רק במקרים החריגים ביותר, שבהם אין די במתן היתר שהייה בישראל כדי לענות על הצורך ההומניטארי, ישקול שר הפנים מתן רשיון ישיבת ארעי בישראל. באופן כזה, מאזן השר בין טעמיו ההומניטאריים של המבקש לבין הוראות חוק הוראת השעה ולבין מדיניותו הכללית המתנגדת למתן רשיונות ישיבה בישראל לזרים.

19. למעשה, מתווה זה נקבע במפורש בפסק הדין בעניין נאסר, כדלהלן:

"בקשתם של העותרים לאיחוד משפחות נתקבלה ולעותרת הוענק היתר מת"ק, על פי האמור בסעיף 2(2) להוראת השעה. מנגד, בקשת

העותרת לקבלת מעמד מטעמים הומניטאריים מיוחדים, כאמור בסעיף 1א3(א) להוראת השעה, נדחתה וזאת מן הטעם שהעותרת "אינה תלויה כלכלית או אחרת באמה אשר ביקשה את ההיתר בעבורה" (נספח 1 להודעת המדינה מיום 27.12.2009). כלום יש בדחייה זו כדי להקים עילה להתערבות בית המשפט! תשובתנו לכך היא בשלילה....

מהודעות העדכון מתברר כי המשיב פעל בהתאם לאמור בהוראת סעיף 1א3(א) להוראת השעה, בחן את המלצת הוועדה המקצועית שקבעה כי נסיבות חייהם של העותרים אינן נופלות בגדרם של "טעמים הומניטאריים מיוחדים", ולבסוף החליט לדחות את הבקשה. המשיב אף ציין כי דחיית הבקשה מטעמים הומניטאריים נסמכת, בין היתר, על העובדה כי העותרת קיבלה היתר מת"ק במסגרת בקשתה לאיחוד משפחות, כך שאין בדחיית הבקשה מטעמים הומניטאריים משום ניתוקה מילדיה ומבן זוגה. זאת ועוד, העותרים לא הגיחו כל תשתית עובדתית המוכיחה כי קיים בעניינה של העותרת טעם מיוחד להענקת רישיון ישיבת ארעי דווקא, אף כי ניתן להבין לליבה כי מבקשת היא לקבל אותו מעמד שיש לבני משפחתה הקרובה."

20. בית המשפט הנכבד כבר פסק בעבר כי הזכות לכבוד והזכות לבריאות - יהא היקפן אשר יהא - אינן כוללות בהכרח את הזכות להיות מבוטח במסגרת ביטוח הבריאות הממלכתית (ראו: בג"ץ 494/03 רופאים לזכויות אדם נ' שר האוצר, פד"י נט(3) 322 (2004); להלן: עניין רופאים לזכויות אדם). כידוע, סעיף 3 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 מעגן את זכותו של כל אדם, אזרח כזר, לקבל טיפול רפואי דחוף במצב חירום רפואי ללא התניה. אולם במצב שאיננו מצב חירום רפואי, אין לתושבים זרים זכות לקבלת טיפולים רפואיים בחינם במדינת ישראל. כפי שציין בית המשפט הנכבד בעניין רופאים לזכויות אדם, "ביטוח הבריאות הממלכתי הינו מוסד שלו תפקיד מרכזי - אך לא בלעדי - בהסדרת שירותי הבריאות הציבוריים במדינה... זהו אך מנגנון - הנושא עלויות ניכרות - שנועד להסדיר את מתן שירותי הבריאות לתושבי המדינה ומטיל עליהם חביות בהתאם. אין לראות בעצם שלילת החברות במנגנון זה פגיעה בזכותו של כל אדם לכבוד או לשלמות הגוף."

21. ככל הנראה, העותרים טוענים כי במקרים שבהם קיים טעם הומניטרי, יש ליתן למבקש רשיון לישיבת ארעי בישראל. מובן שאין לטענה זו על מה לסמוך, ולמעשה הדברים תלויים באופיו של הטעם ההומניטרי-הנטען. בהתאם לחוק הוראת השעה, הכלל הוא כי "שר הפנים לא יעניק לתושב אזור... אזרחות לפי חוק האזרחות ולא ייתן לו רישיון לישיבה בישראל", וחיצא מן הכלל הינה האפשרות ליתן רשיון לישיבת ארעי או היתר שהייה בישראל מטעמים הומניטריים מיוחדים. כאמור, באמצעות הבחנה בין מקרים המחייבים מתן היתר שהייה בישראל לבין מקרים ייחודיים וחריגים המחייבים מתן רשיון ישיבה דווקא, מאזן שר הפנים בין הטעמים ההומניטריים לבין הוראות חוק הוראת השעה ולבין מדיניותו הכללית המתנגדת למתן רשיונות ישיבה בישראל לזרים.

התייחסות לעניינם ההומניטרי של העותרים

22. כפי שעולה מהעתירה, שלושה הם טעמיה ההומניטריים הנטענים של העותרת:
- (א) היותה של העותרת אם-חד הורית לארבעה ילדים תושבי ישראל;
- (ב) הקושי הכלכלי שממנו סובלים בני המשפחה;
- (ג) מצבם הבריאותי והכלכלי הקשה של הוריה של העותרת.
23. באשר לטעם ההומניטרי הראשון - מובן שיש במתן היתרי השתייה לעותרת כדי לענות עליו. כפי שקבע שר הפנים, היותה של העותרת "אמם של הקטינים שהינם תושבי קבע" ו"האפטרופוס היחיד שלהם לאחר שאביהם נפטר" מהווה טעם הומניטרי מיוחד, שבשלו ניתנו לה היתרי השהייה המאפשרים לה לשהות לצדם במדינת ישראל.
24. באשר לטעם ההומניטרי השני - משום מה, נטען בעתירה כאילו העותרת אינה רשאית לעבוד בישראל. טענה זו איננה נכונה כלל וכלל. תושבי איו"ש המחזיקים בהיתרי שהייה בישראל רשאים לעבוד בישראל, הן כשכירים הן כעצמאים. בעבר, נדרש ישראלי המבקש להעסיק תושבי איו"ש כדוגמת העותרת, השוהים בישראל מכוח היתרי שהייה הניתנים להם במסגרת הליכי אחמ"ש, לקבל היתר העסקה להעסקתם. כיום, כפי שהודיעה המדינה בתגובתה המקדמית בבג"ץ 6615/11, נכתב על היתרי השהייה הניתנים לאנשים אלו כי "היתר זה מאפשר עבודה במדינת ישראל", והם רשאים לעבוד בישראל כשכירים ללא צורך בהוצאת היתר העסקה עבורם. הטענה כאילו העותרת אינה רשאית לעבוד בישראל אינה נכונה אפוא, וממילא מצבה הכלכלי של העותרת אינו מהווה טעם הומניטרי מיוחד המצדיק מתן רשיון לישיבת ארעי בישראל, יתר על היתרי השהייה שאושרו לה.
25. באשר לטעם ההומניטרי השלישי - קרי, מצבם הבריאותי והכלכלי של הוריה של העותרת - כלל לא ברור כיצד רשיון הישיבה המבוקש עבור העותרת עשוי לתת מענה למצוקה זו.
26. בנוסף, נטען בעתירה כי היות שניתנים לה היתרי שהייה בישראל, ולא רשיונות ישיבה, הרי שהיא אינה זכאית ליהנות ממערכת הביטוח הסוציאלית והבריאותי הניתנת לתושבי ישראל מכוח חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 ומכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.
27. לעניין זה, נזכיר כי בית המשפט הנכבד כבר קבע בעבר כי גם אם קיימת לאדם זכות מוגנת לבריאות, אין לו כל זכות מוגנת ליהנות מהסדר ביטוח הבריאות הממלכתי. כך נקבע בבג"ץ 494/03 רופאים לזכויות אדם נ' שר האוצר, פד"י נט(3) 322 (2004):
- "ניתן להסכים שהיבטים מסוימים של מוסד ביטוח הבריאות הממלכתי מוגנים בגדר הזכות לכבוד. כן ניתן לעגן זכות סוציאלית

לאספקת שירותי בריאות בסיסיים בגדר הזכות לשלמות הגוף, הקבועה בסעיף 4 לחוק היסוד...
ואולם זכות זו, יהא היקפה אשר יהא, אינה מתבטאת בהכרח בזכאות להימנות כמבוטח במסגרת ביטוח הבריאות הממלכתי... קיומו של ביטוח הבריאות הממלכתי אינו מספק כשלעצמו ערובה לכבודם או לשלמות גופם של התושבים, כפי שהיעדרו אינו שולל זכויות אלה ממי שאינם תושבים. זהו אך מנגנון - הנושא עלויות ניכרות - שנועד להסדיר את מתן שירותי הבריאות לתושבי המדינה ומטיל עליהם חבויות בהתאם. אין לראות בעצם שלילת החברות במנגנון זה פגיעה בזכותו של כל אדם לכבוד או לשלמות הגוף."

28. כפי שקבע בית המשפט העליון, אין אפוא לאדם זכות מוקנית ליהנות ממערכת ביטוח הבריאות הממלכתי במדינת ישראל, ו"עקרון התושבות הוא קריטריון מקובל להקצאת הטבות סוציאליות". העובדה שהעותרת אינה זכאית ליהנות ממערכת ביטוח הבריאות הממלכתי אינה מהווה טעם הומניטרי מיוחד, המצדיק ליתן לה רשיון ישיבה בישראל. ואם כך באשר לביטוח הבריאות הממלכתי - קל וחומר באשר לביטוח הלאומי. אזרחי ישראל ולתושביה זכאים, באמצעות מערכת הביטוח הלאומי, לביטוח סוציאלי מקיף הניתן להם בתמורה לדמי הביטוח הלאומי שהם משלמים. העותרת אינה מחזיקה ברשיון ישיבה בישראל ועל כן אינה שותפה במערכת הביטוח הלאומי בישראל.

29. נוסף ונאמר: לאחרונה הוגשו לראש הממשלה חלק מהמלצות הוועדה הבינמשרדית לבחינת הביטוח הסוציאלי לחסרי מעמד תושב בישראל, בין השאר בכל הנוגע לבני זוג שאינם תושבי ישראל של אזרחי ישראל ותושביה. באופן כללי, הוועדה המליצה על התקנת תקנות שיאפשרו רישום של אוכלוסייה זו בקופת חולים, ומתן זכויות לשירותי בריאות (אך לא לזכויות נוספות מתחום הביטוח הלאומי) בהיקף דומה לזה הניתן לתושבי ישראל, בכפוף לתשלום דמי ביטוח בריאות בסך 285 ₪ לחודש. המלצות הוועדה הוגשו כאמור לראש הממשלה, ולאחר שיוחלט האם לאמץ ויותקנו התקנות המתאימות לשם כך, יהיה בכך כדי לסייע לנתינים זרים חסרי ביטוח רפואי פרטי, השוהים בישראל במסגרת הליך איחוד משפחות והסובלים ממצב רפואי קשה.

30. המשיבים סבורים כי מתן היתר שהייה בישראל לעותרת 2 מאזן כראוי בין הטעמים ההומניטריים המיוחדים שלה לבין הוראות חוק הוראת השעה ומדיניות ההגירה של מדינת ישראל. בהיעדר טעם הומניטרי ייחודי המצדיק מתן רשיון ישיבת ארעי דווקא, סבור המשיב כי לא נפל כל פגם בהחלטתו, וממילא כי דין העתירה להידחות.

טענות נוספות המופיעות בעתירה

31. לצד הטענות ההומניטריות דלעיל, דומה שהעותרים טוענים שהם מופלים לעומת קבוצות אחרות, דוגמת קבוצת ילדי השוהים הבלתי-חוקיים. כפי שעולה מהעתירה, חיציהם של

העותרים מופנים כלפי החלטת הממשלה 2183 מיום 1.8.2010, שעניינה "הסדר לשעה למתן מעמד לילדי שוהים שלא כחוק, הוריהם ואחיהם הנמצאים בישראל". החלטה זו מסמיכה את שר הפנים להסדיר את מעמדם של ילדי שוהים בלתי-חוקיים שמתקיימים בהם התנאים הנקובים בה, וכן של הוריהם ואחיהם המתגוררים עמם במשק בית משותף - הכול כאמור באותה החלטה.

32. מובן שאין כל קשר בין החלטת הממשלה 2183 לבין עניינם של העותרים. החלטת הממשלה אינה חלה על פלסטינים, ומובן שאין ביכולתה להתגבר על הוראתה המפורשת והברורה של חקיקה ראשית - סעיף 2 לחוק הוראת השעה - לפיה "בתקופת תוקפו של חוק זה... שר הפנים לא יעניק לתושב אזור או לאזרח או לתושב של מדינה המנויה בתוספת אזרחות לפי חוק האזרחות, ולא ייתן לו רישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל". עניינם של תושבי איו"ש מעלה סוגיות ייחודיות, שהחלטת הממשלה לא נותנת להם מענה ומשום כך היא אינה חלה עליהם ואינה מתיימרת לחול עליהם.

33. עוד טוענים העותרים, כי "קצבאות הילדים מגיעות לדודתם של הילדים". בניגוד לכך, ממענה שנמסר מהמוסד לביטוח לאומי לפניית יו"ר הוועדה המקצועית עולה כי העותרת יכולה לכאורה לקבל קצבאות ילדים ואף קצבת שארים, אם תעמוד בתנאים הקבועים בחוק:

1. אלמן או אלמנה תושבי האזור השוהים בארץ כדן, יהיו זכאים לתשלום קצבת ילדים ובתנאים שקבלו לפני כן קצבת ילדים מכוח ההורה שנפטר. הזכאות תהיה כמובן בכפוף לכך שהילדים בארץ ולא מלאו להם 18 שנה.
2. קצבת שארים - נפטר מבוטח תושב ישראל, אלמנתו העונה על הגדרת אלמנה או ילדיו העונים על הגדרת ילד עשויים להיות זכאים לקצבת שארים בכפוף לתנאים הקבועים בחוק. האלמנה והילדים לא חייבים להיות תושבי ישראל אך חייבים להיות שוהים בארץ כדן..."

מ/ש 3 המכתב מהמוסד לביטוח לאומי מצורף ומסומן מ/ש 3.

34. תמשיב סבור אפוא שאין ממש בטענותיהם הנוספות של העותרים, ודין העתירה אפוא לחידות.

קביעת קריטריונים לפעילות הוועדה המקצועית

35. לצד הסעד הראשון שבעתירה, העוסק בעניינם הפרטני של העותרים, מתבקשים בעתירה גם שני סעדים כלליים, והראשון מביניהם נוגע לקביעת קריטריונים להפעלת סמכותה של הוועדה המקצועית.

36. באשר לסעד השני - המשיב סבור כי אין מקום לקביעת קריטריונים קשיחים לפעולתה של הוועדה המקצועית. כפי שקובע חוק הוראת השעה, הוועדה המקצועית תמליץ על מתן היתר שהייה או רשיון ישיבת ארעי ישראל "מטעמים הומניטריים מיוחדים". מטבע הדברים, קשה לעשות קונקרטיזציה של טעמים הומניטריים, וקשה עוד יותר לקבוע גדרים ברורים ל"טעמים הומניטריים מיוחדים". החוק עצמו מרמז למהותם של אותם טעמים, כאשר הוא מתייחס במפורש - בסעיף 3א(ה)(1)-(2) - לשני טעמים, וקובע כי הראשון מביניהם איננו טעם הומניטרי מיוחד ואילו השני עשוי להיות טעם הומניטרי מיוחד. התוויה נוספת לשיקול דעתה של הוועדה המקצועית נמצא בסעיף 3א(ג) לחוק הוראת השעה, המונה את חבריה של הוועדה וכולל בה במפורש נציגים של משרדי הביטחון והפנים, כמו גם נציג של שירות הביטחון הכללי. מעבר להתוויה כללית זו, סבור המשיב כי אין מקום לקבוע גדרים ברורים למהותם של "טעמים הומניטריים מיוחדים", וכי יש להשאיר את העניין לשיקול דעתה של הוועדה המקצועית.

לעניין זה יוער כי גם לוועדה אחרת, שאף היא ממליצה על מתן מעמד בישראל מטעמים הומניטריים מיוחדים - הוועדה הבינמשרדית למתן מעמד בישראל מטעמים הומניטריים למי שאינו תושב איו"ש - לא נקבעו גדרים ברורים לאופן הפעלת סמכותה. זהו טיבן של ועדות הומניטריות, שתכליתן לתת סיוע לפנים משורת הדין ובמקום שבו קצרה ידם של המושגים המשפטיים הברורים לסייע, שמטבע הדברים קשה לצייר באופן ברור ובהיר את האופן שבו הן מפעילות את סמכותן.

37. על שיקול הדעת הרחב הנתון לשר בהחלטותיו מכוח סעיף 1א3, בשל היעדר ציון קריטריונים מדויקים בחוק הוראת השעה, עמד בית המשפט הנכבד בעניין עכל:

"שיקול הדעת המסור לשר הפנים הוא רחב במיוחד מקום בו מדובר במתן אשרה או רישיון מטעמים הומניטריים חריגים... לכך מצטרפת העובדה שסעיף 1א3 לחוק הוראת השעה איננו כולל קריטריונים המגדירים מהם מאפייניו של אותו "טעם הומניטרי מיוחד" אשר יצדיק היעדרות של שר הפנים לבקשה המוגשת לפי סעיף 1א3(א)(1) להוראת השעה".

מסירת פרוטוקולים מדיוני הוועדה המקצועית

38. הסעד השלישי המתבקש בעתירה - אף הוא, כמו הסעד השני, אינו ממוקד בעניינם הפרטני של העותרים, ועניינו במסירת פרוטוקולים מדיוני הוועדה המקצועית.

39. לעותרים נמסר פרוטוקול מדיוני הוועדה המקצועית בעניינם, והפרוטוקול אף צורף שוב לתגובה זו. העותרים סבורים שהפרוטוקול אינו מלא, אולם לאמיתו של דבר - אין בנמצא פרוטוקול מלא יותר של דיוני הוועדה.

40. אכן, אין לכחד כי הפרוטוקול הנערך בדיוני הוועדה המקצועית היא תמציתי. יחד עם זאת, הפרוטוקול מאשר לעמוד על הנסיבות ההומניטריות הנטענות שעמדו לנגד עיני חברי הוועדה, וכך לוודא שכל טענותיהם של העותרים נשקלו על ידה. הפרוטוקול גם מכיל את הערות גורמי הביטחון ואת סיכום השימוע. בנסיבות העניין, של ועדה הממליצה על מתן היתרי שהייה ורשיונות ישיבה במקרים הומניטריים חריגים, סבור המשיב כי הפרוטוקול בנוסחו דהיום מספק בהחלט.

41. מכל הסיבות דלעיל, סבור המשיב כי לא נפל כל פגם בהחלטה בעניינם של העותרים, וממילא דין העתירה להידחות, תוך חיוב העותרים בהוצאות.

היום, יום שלישי ד' שבט תשע"ג (15/01/2013)

יצחק ברט

סגן בפרקליטות המדינה